

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K

10

Posamične številke stanejo 10 vin. V Gorici se prodaja „Soča“ v vseh tobakarnah.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kajipot po Goriskem in Gradiscanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštah zvez“. Na naročila brez doposlane naročilne se ne oziramo.

SOČA

„Vse za narod, svobodo in napredek!“ Dr. K. Lavrič.

Uredništvo

nahaja v Gosposki ulici št. 7 Gorici v I. nadstr. na desno.

Upravništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin., vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Fabčić) tiska in zal.

Gorica, 8. 12. 1911.

V zakonodajnih zborih imamo svoje zastopnike, da dosežejo v našem imenu in za nas zakonodajnim potom vse, česar nam za notranjo moč narodnega organizma nedostaja, četudi nam ustavopravno pritiče. Pri volitvah v državni zbor in druge zastope nam kandidati obljublajo, da bodo skrbeli, da dosežejo vse to, kar nujno potrebujemo. Z ozirom na načela, ki jih na splošno priznavajo, z ozirom na delovni program, kako uresničiti ta načela, in z ozirom na realne zahteve tega programa ločimo te poslance strankarski in se navdušujemo za nje ali proti njim. Le v zadnji vrsti stoji ali bi morali stati razni zakafinski vplivi.

Po meri, kakor izvajajo ti poslanci svoj program, po uspehih, odločnem nastopu, poznanju predmetov in spretnosti izražanja raznih zapletkov in »položajev« sodimo sposobnosti svojih poslancev in njih delo. Vse to da kritiko, ki ni le sama ob sebi, iz izvajanja državljanskih dolžnosti, upravičena, ampak je nujna potreba za zdravo javno življenje, — seve, da ostane stvarna in resna.

Največja odgovornost nosi vsekakor oni, ki ima največji vpliv, z eno besedo oni, ki ima večino. Sebi sme pripisovati vsak uspeh, njega zadene odgovornost za neuspehe. Če bi bil naš narod politično zrel, bi vsled njegove pozitivne kritike nad delom klerikalne stranke ta stranka izgnila raz površje brez sledu. A naš narod ravno še ni tako zrel; treba ga je še le vzgojiti, politično vzgojiti. In to je naloga opozicijskih strank, t. j. narodno-napredne stranke in socialne demokracije. To je veliki dobiček opozicije: Ne le, da ima taktično boljše temelje neodgovornosti za neuspehe in priliko kritiziranja vseh nedostatkov, tudi po vsebini svojega dela je na boljšem. Ona ima priliko rasti, uvrščati se, iskati stikov, ustvarjati si zaslonbo, napadati. Njeno delo je lahko samo ob sebi bolj pozitivno, kakor delo odgovorne večine. Njeni uspe-

hi so večji, dokler je opozicija — načelna, enotna in odločna.

Tembolj mora torej opozicija paziti v lastnih vrstah na vsak pojav, ki bi jo utegnil oslabiliti. Tipičen je slučaj dr. Puecherja v tržaškem mestnem svetu, in stališče, ki ga je zavzela napram njemu jugoslovanske socialna demokracija, ki je obsodila postopanje dr. Puecherja kot krivo in nesocialistično. (»Zarja«, 1911, št. 153). Narodno-napredna stranka ni nič manj v opoziciji, kakor socialna demokracija. Že ponovno sem se s tega mesta zavzemal za načelno kooperacijo obeh teh opozicijskih straj. A predno je taka kooperacija mogoča, je treba v naših lastnih vrstah očistiti in uvrščati v interesu stvari same. Tembolj ima kritika mnogo mesta v lastnih vrstah, ker so slovenski naprednjaki razdeljeni v tri ali celo štiri avtonomne stranke brez organizacijske zveze in je v interesu napredne misli, da pridemo naprednjaki ravno poton kritike do enotno redigiranega programa, do enotnega nastopa in do enotne taktike.

Pri zadnji besedi mislim na najnovejšo taktično potezo edinega zastopnika kranjske narodno-napredne stranke g. dr. V. Ravniharja v državnem zboru. Ta poslanec je v zvezi z mladočeli prestopil v vladni tabor, t. j. glasoval bo za proračunski provizorij in proti uradniški predlogi, v kolikor bo vlada smatrala odsekov elaborat za nesprejemljiv. — V holje razumevanje položaja povzemimo:

Po Beckovem padcu je bil baron Bienert tri leta ministerski predsednik. Dosegel je to mesto v znamenju, da se je vlada naveličala vedno večjih čeških zahtev, vedno hujšega češkega vpliva. Beck je padel v znamenju češke moči. Bienertli je postal ministerski predsednik ne le kot zaupnik krone, ampak zlasti kot krotitelj češkega leva, kot germanizator. Nemške stranke so bile jedro njegove parlamentarne večine, na desnem krilu so stali vladi vedno zvesti Poljaki, levo krilo so tvorili nestalni elementi, med njimi naši klerikalci. Čehi so šli v opozicijo. To njihovo

opozicijsko stališče sicer tudi ni bilo vedno enako; imeli so v kabinetu celo svoje zastopnike, a to le začasno in mimogrede. Na splošno so bili Čehi ves čas oni, ki so delali Nemcem največ preglavic in spravljali tako vlado v vedne zadrege.

Ko je končno šel Bienert, je začel Gautsch pogajanja med obema protivnikoma. A kmalu je spoznal ničevost svojega početja: Spraviti Nemce in Čeha, se ne pravi spraviti oba naroda, ampak najti nekak turnus za uspešno parlamentarno izražanje političnega položaja v plutokratsko-upravne svrhe. Zakonodaja mora vendar imeti smisel in mladočeli ter nemškorađikalni velemeščan in fabrikant veta, kaj četa s teritorijem, z ljudstvom in zakonodajo. A taka »sprava«, t. j. določitev takega turnusa je težavna ne le zaradi upravnotelmičnega obiležja, ampak še bolj radi večne frikcije interesov. Na Dunaju so bili že »spravljeni«, pa so se skujali v Hebu in Pragi; komaj so vedeli listi poročati o ugodnem stanju pražkih pogajanj, so si bili v lasah na Dunaju. Mechanizem ni hotel ubogati, volile so postali nezadovoljni, agrarci so prodirali na deželi, socialni demokrati in narodni socialci v mestih, realisti med inteligenco. Velekapital je začel čutiti osamljenost in je šel v opozicijo. Tako so Mladočeli ostali opozicionalci tudi pod Gautschem, ki si je pa končno umil roke nad temi političnimi mešetarji ter odstopil ponosno, povdarjaje, da tako ne gre naprej, ampak da treba dati narodom čisto drugo politično smer, kakor dosedaj. — Gautscheve besede se niso uresničile. (Tega tudi ni nikdo pričakoval). Prišel je grof Stürgkh kot Bienert IV, mož istega avstrijskega germanizatorsko-birokratsko-klerikalnega sistema, ki se vleče od Thuna sem nespremenjen in ki ga niti Koerberjev talent ni znal izboljšati, kamoli odpraviti. Pod Stürgkhom se je začelo bienertovanje znova. Pričele so se konference, zavzemala so se stališča, povdarjala načela, odpravljala se je draginja, uradniki so upali, reševali so se narodi. A vse je ostalo pri starem. O draginji ni mnogo več čuti, ar-

gentinskega mesa najbrž ne dobimo, srbskega tudi ne. Med tem je Šusteršič proglasil politiko odprte roke, ki jo sedaj izvaja, mladočeli pa so pričeli z elanom naskok proti Hohenburgerju. Naskok je pričel z viharjem in vse je kazalo, da pridobivajo slovanski, zlasti češki poslanci na vplivu, in da bo Hohenburger če ne takoj, pa v doglednem času politično mrtev. To bi značilo morda ne le rekonstrukcijo kabineta, — ta tudi sedaj ni izključena, — ampak celo parlamentarizacijo. Ni težko izračunati, da bi v tem slučaju, ki bi bil nastopil, imela od tega največjo korist parlamentarna in demokratska ideja in kot nje nositelji bi imeli vso dejansko korist slovanski narodi. Tedaj bi bil dan trenutek za mladočeha, vstopiti s takim političnim in vstavopravnim uspehom, s tako afirmacijo češkega vpliva, v vladno večino, v kabinet, k vodstvu. Ne prej. Za slovenskega naprednjaka bi niti tedaj ne bil dan povod preiti v vladno večino; moral bi čakati v opoziciji, četudi do prihodnjega parlamenta, da dobi strankine tovariše v parlament in da stoji za njim močnejša ali vsaj bolje organizirana, enotnejša stranka, kakor doslej.

A nič od vsega tega ne vidimo. Teden po onem viharju proti germanizatoričnemu ministru, zaupniku nemških radikalecev, vidimo veliko spremembo češke taktike. Po treh letih opozicije so se mladočeli in agrarci baje naveličali stati ob strani brez vpliva na upravo. Izgovarjajo se s prispodobno, ki jo je rabil češki koritar, agrarec Prašek, češ, da je bolje priti na tihem v služnjo, nego jo od zunaj naskakovati. Prašek in za njim mladočeli so pozabili, da tako postopanje pač ni nikako tiho zavetje trdnjave. Nasprotno: Opozicija je položila orožje, (izvzemši svedca poštenjaka Masaryka in nezadovoljne, a sedaj taktično notranjestranskarsko k temu prisiljene narodne socialce). Češki lev ima nagobčnik in zoblje krotko — iz vladnih jasli. Tako so se menili na Sylvestrovih večerih.

Maksim Gorki.

FOMA GORDJEJEV.

Roman.

(Dalje.)

Do večera je hodil Foma okrog, kakor v megli, ne meneč se za spoštljive in laskave poglede kmetov, katere je bil uradnik naučil. Bilo mu je težko, čutil se je krivega pred nekom in odgovarjal vsem, ki so se obračali k njemu, ponižno in prijazno, kakor da se opravičuje ...

Na večer so delavci deloma odšli, deloma so se zbrali ob velikem, svetlem ognju na bregu in si začeli pripravljati večerjo. Odsev ognja je padal v velikih, rudečih in rumenih lisah na vodo; tresle so se na mirni vodi in na oknih kajute, v kateri je sedel Foma. Stisnil se je bil v kot na divanu in čakal. Na mizi pred njim je stalo par steklenic žganja in piva in krožniki s kruhom in pregrizki. Zavesil je bil okna in ni prižgal luči; medli soj grmade, ki je silil skozi zaveso, se je vlegal na mizo, na steklenice, na steno in se tresel, postajaje močnejši, zdaj slabejši. Na parniku in na barkah je bilo vse tiho, le od obrežja so prodirali nerazločni zvoki pogovorov in komaj slišno je pljuskala voda ob ladijine boke. Foma je bila, kakor bi prežal kedo tik njega, prisluškoval in ga opazoval na tihem. Zdaj gre nekdo čez brv k barkam ... hiro gre, s težkimi stopinjami in deske brvi pljuskajo glasno in jezno na vodo ... Foma sliši zamotkli smeh kapitana in njegov pridušeni glas. Jafim stoji pri vratih njegove kajute in govori tiho, a prepričevalno, kakor bi koga poučeval ... Fomi se je zahotelo, da bi zaklical hipoma:

»Ni treba!«

In že je bil vstal z divana, a v tem trenutku so se odprla vrata kajute in postava velike ženske se je prikazala na pragu; brezglasno je zaprla vrata in vprašala rahlo:

»Bog pomagaj, kako je tu temno! ... Ali je sploh živa duša tukaj?«

»Da«, je odgovoril Foma tiho.

»A potem ... zdravstvujite.«

In previdno je stopila ženska naprej.

»Tako ... prižgem luč ...« je obljubil Foma s pojmajočim glasom, spustil se zopet na divan in se stisnil v kot.

»To nič ne dé; če se človek navadi, vidi tudi v temi vse.«

»Sedite«, je rekel Foma.

»Pa sedemo ...«

Sedla je na divan dva keraka proč od njega. Foma je videl blesek njenih oči in smehljal na njenih polnih ustnicah. Zdelo se mu je, da se smeji drugače, nego paprej — ne veselo, temveč žalostno. Ta smehljal mu je dajal poguma, lažje je dihal ob pogledu v te oči, ki so se hipoma povesile, ko so srečale njegove. A vedel ni, o čem naj govori s te žensko in skoro dve minuti sta molčala oba; bil je težak, neprijeten molk ... Najprej je izpregovorila ona:

»Ali vam je dolg čas samemu?«

»Da-a«, je odgovoril Foma.

»Ali vam ugaja naš kraj?« je vprašala ženska polglasno.

»Lepo je ... mnogo gozda je tukaj ...«

In zopet sta molčala.

»Reka je morda še lepša, nego Volga«, je rekel Foma z naporom.

»Tudi jaz sem bila ob Volgi.«

»Kje?«

»V mestu Simbirsk ...«

»V Simbirsku ...« je ponovil Foma in začutil zopet, da ne more izpregovoriti niti besede, le nji je bilo postalo najbrž jasno, s kom da ima opraviti, ker je vprašala hipoma z izzivajočim šepetom:

»Zakaj pa me ne gostiš, gospodar?«

»Glej!« se je zdrznil Foma. »Pa res ... kakšen sem! No, prosim, pojdite k mizi ...«

Hodil je po mraku, zedeval se ob mizo, jemal v roke zdaj to, zdaj ono steklenico in jih postavljajal zopet na njihovo mesto, smehljuje se v zavesti krivde in v zadregi. Stopila je tesno tik njega, ter mu gledala z nasmehom v obraz in na tresoče roke.

»Se-li sramuješ?« je zašepetala hipoma.

Čutil je njen dih na svojem licu in odgovoril prav tako rahlo:

»Da-a ...«

Tedaj mu je položila roki na rame, ter ga potegnila rahlo na svoje prsi, govoreč mu s pomirjajočim šepetom:

»To nič ne de, ne sramuj se ... saj ne gre brez tega ... ti krasotec moj ... mladi, ti ... tako te mi je žal! ...«

In hotelo se mu je plakati ob njenem šepetu, njegovo srce je mrlo v sladkem firepenenju; pritiskal ji je svojo glavo na prsi in jo stiskal v svoje roke, šepetaje nerazlične besede, ki jih sam ni poznal ...

»Pojdi«, je zamotklo rekel Foma, gledaje v steno z širokorazprostrtimi očmi

Je s tem dosegla mladočeska stranka kaj pozitivnega? Smejo trdim, da ne. Sistem ostane, kakršen je bil, le slovensko sankcija je dobil vrhu tega. Niti rekonstrukcija kabineta, ki jo mogoče prinese bližnja prihodnost, ne bo kabineta parlamentarizirala. Upravno se vlečemo od provizorija do provizorija. Uradniška pragmatika je v močvirju, izseljeniško in kolonizacijsko vprašanje ni izgovorjeno, socialno zavarovanje, zborovalni zakon, svoboda tiska, brambna reforma čakajo rešitve iz tega »G' fretta«. Slovenska delegacija pa nima ust, da bi jih odprla v odločno kritiko, in kakor se je pred mesecem Šusteršič izrekel za »odprto roko«, tako je sedaj tudi Ravnihar s Kramarjem prišel, — kamor je od vsega začetka moral priti. Saj drugače niso napačni argumenti »Slovenskega Naroda«, češ, da je hotel dr. Ravnihar imeti zaslobomo resne stranke in da ni hotel igrati demagoškega »Popularitätshascher«-ja, a vendar ta izgovor ne velja, ker ne more veljati. Saj bi se bil lahko priklopil napredni ljudski stranki Masaryka in Stranskega, kateri je bil mnogo bližje nego mladočehom, in to ne le po imenu stranke, ampak tudi po smislu naše jugoslovanske, z ozirom na notranjo upravo demokratske, z ozirom na centralističen, birokratski, germanizatoričen in klerikalno-koristarski sistem revolucionarne napredne ljudske ideje.

Klerikalci so pa tudi dobri. Sami so se proglasili za »odprto roko«, sedaj pa očitajo mladočehom izdajstvo. Sami so se hoteli s svojo paradno opozicijo prišiti večini in so nastopali in nastopajo ves čas v tem smislu, za vlado in proti ljudskim zahtevam. Sedaj jim pa naenkrat pred nosom naprednjak uide v vladni tabor! Ali naj gredo za njim? To je blamaža! Ali naj gredo v opozicijo? To je slabo, brate! Sedaj drže roko odprto, ter ne vedo, ali naj jo nastavijo vladi za napitnino, ali naj jo udarijo, — tudi za napitnino. Postali so pri tem premišljevanju slabe volje in zmerjajo mladočeha in Ravniharja. Zato in le zato.

Vstop Ravniharja v vladno večino načeloma odločno odsojam. Ne sicer iz nedemokratskega, da, anarhistnega načela, da moramo biti naprednjaki à tout prix proti vsaki vladi in v večni opoziciji, a načeloma zato, ker ne sme slovenski naprednjak nikdar biti v germanizatorično-klerikalno-birokratski večini; iz taktičnih razlogov pa zato, ker tak vstop nima in ne bo imel pozitivnega uspeha, marveč je onemogočil uspeh opozicije in strmoglavljenje Stürgkha.

In vzrok mladočeskega uskoštva? Oni so dobro vedeli, da bi vlada v slučaju opozicijske zmage bila razpustila parlament. In mladočehi se tega boje, ker vedo, da bi jih ne bilo več v parlament. Oni se volitev boje, ker že davno niso več pošteni, že davno ne več napredni in že

davno ne več demokratske. Take stranke pa imajo vedno slabo vest pred — glasovnico. Slovenskemu naprednjaku pa to ni treba. Organizirajmo se, napravimo odločen pokret v levo, in ni se nam treba bati nobenih volitev. Zgubiti ne moremo ničesar, pridobiti moremo vse. Ceterum censeo! Zato pa moramo najodločnejše obsojati take politične zmote, ki pomenjajo za narodno-napredno stranko korak v desno, k reakciji, torej političen samomor.

Moll-ov Seidlitz-prašek

je za na belodolno trpečo neprekosljivo sredstvo katero ima prednost pred vsemi drugimi druzičnimi čistil. kroglicami in grenčicami.

Cena orig. škatlje K 2—

Poporočanje se sodnijsko zasleduje.

Mollo-ve Franc. žganje in sel

za ribanje života. — Boleline olajšuje in okrepčuje staroznanostno sredstvo proti trganju in prehlajenju vsake vrste.

Orig. steklenica K 2—

Na prodaj po vseh lekarnah in mirodilnicah. Glavna lekarna A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik, Dunaj, Tuchlauben 9.

Zaloga v Gorici v lekarni: A. Giracoli.

Dr. Josip Vošnjak.

(Dalje.)

2. Naše politične želje.

Pred l. 1848, katero je gotovo najimenitnejše tega stoletja, so ljudstva v Avstriji malo marala za politične naprave, ali prav za prav niso se smela veliko meniti o njih, še manj pa jih grajati, kajti huda kazen zadela je vsakega, izganjanje iz dežele ali pa dolgoletna ječa ga je čakala, kdor se je predrznil povedati, da mu niso povseči politične naprave. Ljudje so se po tem takem navadili molčati in vbogati. Menili so, da mora tako biti ino prepustili visoki gospodi, naj se ona peča s politikom. Tudi je bilo malo šol in še té slabe in zanemarjene, in ker je učni jezik v njih večidel bil nemški, je naše slovensko ljudstvo še bolj zaostajalo ino v nevednosti in skoro hlapčevi sužnosti le životarilo. Taka dežela pa, v kateri se ne gleda na poduk in izobraženje ljudstva, v kateri se ne sliši na dobrohotne svete rodoljubnih mož, v kateri se zanemarijajo potrebe državljanov, taka dežela mora sčasoma hirati in na mesto občnega blagostanja stopi siromaštvo in revščina. Dokler je vse v miru, dokler nobeđen zvuhanji sovražnik ne napade dežele, še precej skupaj drži in se vede, kot bi res v nji vse bilo v najlepšem redu, vse naprave brez graje, ljudstvo pa neizmerno zadovoljno. Kakor pa privihra kak nemirna sapica, se pokaže, da taka dežela le na

slabih nogah stoji, da je podobna velikanu z glinastimi nogami. Podobna je jabelki, ki je od zvnaj še lepo rudeča videti, od notraj pa že vsa segnjita; primi jo in le malo jo stisni, in vse ti razpade v roki in pokaže notranjo gnjilobo. In takih gnjilih jabelk je dosta bilo pred l. 1848. v Evropi in silno treba je bilo, da se je vsaj enkrat kaj storilo zoper to trhljenje, sicer bi sčasoma še cela Evropa postala bila veliko gnjilo jabelko.

Naj več trpel, v najhujši sužnosti pa je bil pred l. 1848 kmečki stan. Zabredel pa je v to sužnost še le v srednjem veku. V starejših časih, dokler je bila slovenska dežela še samosvojna, in so še veljale stare šege in pravice, je bil vsak Slovenec sloboden; zemlja, ki jo je obdeloval koča, ki si jo je na nji postavil, vse to je bilo njegovo lastno posestvo in premoženje. Ni imel nad seboj drugega gospoda, kakor v mirnih časih starešino, v vojski pa vojvodo; ti pa so se v javnih skupščinah zvolili in le prav omejeno oblast imeli. Še le pozneje, ko so v naše dežele privreli nemški knezi in vitezi, trdili so, da je vsa dežela, da so vsa zemljišča in hiše njihove in tako so poprej čisto slobodni kmeti slovenski postali sužniki nemških vitezov. Na nemškem se je to že poprej zgodilo ino se je tej napravi reklo fevdalna sužnost. Zato, da je kmet smel ostati v svoji koči, ki je bila poprej njegova last, moral je dajati zlahnikom deseti del vseh pridelkov — desetino — pa tudi še sam s svojo družino obdelovati grajščakovo zemljišče, in tudi vsako drugo delo storiti grajščaku, kader je zahteval, in ker je to zares pravo tlačenje kmeta bilo, se je reklo tej napravi — tlaka. V začetku so grajščaki še precej dobro in milostno ravnali v svojimi podložniki, sčasoma pa so jih začeli čedalje hujše stiskati. V 16. stoletju je to stiskanje tako grozno bilo, da si kmetje niso več vedli pomagati ino da so v svoji muki in jezi se spuntali zoper svoje nemilostne gospode. Zbrali so se l. 1515. pri Brežicah, prišlo je neki skupaj blizo 80.000 mož, strašno so razsajali po Dolenskem ino v savski dolini, dokler jih niso razgnale in pobite trume vojščakov. In zdaj je stiska še hujša bila; torej so se l. 1573 zopet vzdignili in si celo nekega Elija za svojega kmečkega cesarja izvolili; pa so bili zopet premagani; njih cesar Elija pa vjet ino v Zagrebu k strašni smrti obsojen. Posadili so ga na železen prestol ino mu na glavo natakneli razbeljeno železno krono z dolgimi žebli obito. Vendar je tačasni vladar slovenskih dežel vojvoda Karol prevedel, da je res stiska kmetov prehuda, in že on, bolj pa še cesarica Marija Terezija in cesar Jožef II. so olajšali hudo breme in branili grajščakom svojo podložne preveč trpinčiti.

Pa še le leto 1848 odpravilo je za zmirom to nekrščansko napravilo iz srednjega veka, in slovenski kmet je zopet po-

stal, kar je že v nekdanjih starih časih bil, sloboden lastnik svoje zemlje, svoje hiše.

Kako pa bi se dale združiti vse dežele, v katerih Slovenci prebivajo? — Vsi rodoljubi priznavajo, da se morajo združiti vsi Slovenci, če se nam hoče ohraniti narodna celota, rešiti naša narodnost pred silnim potujčevanjem in pospeševati blagostanje celega naroda. A po katerem potu naj bi se to dognalo? —

Nekteri menijo, naj bi vse dežele in deželice, po katerih so Slovenci, ostale, kakoršne so zdaj, tedaj: Štajersko, Kranjsko, Koroško, Goriško, Trst in Istrija. Vsaka naj bi tudi zanaprej imela svoj posebni deželni zbor, tedaj bi mi štajerski Slovenci tudi zanaprej pošiljali svoje poslance v Gradec, Korošci v Celovec itd. Vseh teh šest deželice pa naj bi se združile v eno deželno skupino, koja bi se imenovala »Notranja Avstrija«. Ta notranja Avstrija bi imela svoj skupni deželni zbor, kateri bi obravnaval skupne zadeve vseh združenih dežel. Notranjo-Avstrijska deželna skupina šteje vseh vkup 2,486.000 prebivalcev; med katerimi je 1,370.000 Slovencev, 946.000 Nemcev in 180.000 Italijanov. Zdaj pa mirno prevdarjamo celo to uredbo, in pokazalo se nam bo, da po njej ne le Slovenci bi ne imeli najmanjšega dobička, ampak bi najbrže zabredli še v večjo nevarnost in sužnost, kakor dozdaj. Po tej uredbi morala bi, kakor smo že omenili, ostati naša slovenska dežela razdeljena na Štajersko, Koroško, Kranjsko, Goriško in Istrijo z deželnimi zbori v Gradcu, Celovcu, Ljubljani, Gorici in Poreču. V vseh teh deželnih zborih bi Slovenci k večjemu na Kranjskem večino imeli, na vseh drugih pa v manjini bili. Kaj pa to pomenja, v manjini in še v tako veliki manjini biti, kakor smo mi Štajerski Slovenci v graškem deželnem zboru, smo se v preteklih letih zalibože na našo veliko škodo prepričali. Ne ena razprava, če bi še tako koristna za nas Slovence bila, se ni potrdila od nemške večine našega deželnega zbora, ne ena želja, izrečena od naših domoljubnih slov. poslancev se ni dopolnila. Kaj imamo tedaj tudi zanaprej pričakovati? Dobrega nič, najhujšega pa se bati.

Notranjo-avstrijska skupina bi tedaj nevarna bila Slovence; a ta misel je zdaj tudi nepraktična za to, ker so ji Nemci nasproti, in menda tudi Lahji, siliti pa jih ne moremo in nočemo. Po tej poti tedaj ni mogoče združiti vse Slovence. In vendar je zemljišče naše, je slovenska dežela po naravi zdržema in ena celota. Poglejmo na »zemljovid slovenske dežele« in pokaže se nam, da živijo Slovenci nepretrgoma in zdržema, to je, da razvun 20.000 Kočevarjev na južno-izhodnej meji, po vsej slovenski zemlji prebivajo sami Slovenci.

(Dalje v prilož.)

Poljubila ga je na vrat, vstala pokorno in šla iz kajute z besedami:

»No, torej ostani zdrav ...«

Foma se je nestrpno sramoval njene prisotnosti, a komaj je bila izginila za vrati, je skočil pokonci in sedel na divan.

Potem pa je vstal, omahujč in hipoma se ga je polastilo čustvo, da je izgubil nekaj predragocenega, nekaj o čemur pred izgubo niti ni vedel, da biva v njem ... A hipoma se je rodilo v njem novo, moško, samozavedno čustvo. To čustvo je čisto požrlo sram in mesto tega je vzkliklo sočutje z žensko, ki je bila odšla polslepečna in sama v temo majeve noči. Naglo je stopil iz kajute na krov; bila je jasna zvezdna, a brezmesčna noč. Objel ga je hlad in tema ... Na bregu je tlel še zlatorudeč kup oglja. Foma je poslušal, zrak je bil poln dušeče tišine, le voda je žuborela, razbijaje se ob sidernih vežigah; nikjer ni bilo slišati koraka. Rad bi bil poklical žensko, a ni znal njenega imena. Obstal je par minut na krovu in dihal željno svežji zrak v široke prsi; tedaj se je zaslislal nenadoma od sredi njega konca ladije, izza kajute, glasen, težek vzdihljaj, kakor ihtenje. Vztrepetal je in šel previdno tja; vedel je, da mora biti ona.

Sedeča je na krovu, slonela z glavo na kupu vrvi in plakala. Foma je videl, kako drhte njene bele, razgaljene rame in slišal tihe vzdihljaje; težko mu je bilo postalo pri srcu.

Nagnil se je k nji in jo vprašal:

»Kaj ti je?«

Zmajala je z glavo, ne da bi mu odgovorila.

»Ali sem te razžalil?«

»Pojdi!« je dejala.

»Da ... toda«, je rekel Foma, zmeden in vznemirjen, dotikaje se z roko njene glave. »Ne bodi jezna ... saj si sama ...«

»Nisem jezna!« je glasno zašepetala. »Kako bi se mogla srditi na-te? Ti ne govoriš umazanih reči, nisi nasilen — ti si čista duša! Ah, ti moj leteči sokol! Sedi k meni!«

In, prijemši Foma za roko, ga je posadila, kakor dete, na svoja kolena, stisnila krepko njegovo glavo ob svoje prsi, sklonila se in pritisnila s svojimi vročimi ustnicami dolg poljub na njegove.

»Zakaj plačeš?« je vprašal Foma, božaje ji z eno roko lice in objemaje jo z drugo okrog vratu.

»Nad sebo plakam! ... Zakaj si me poslal proč?« ga je vprašala žalostno.

»Sramoval sem se«, je rekel Foma in povesil glavo.

»Golobček ti moj! Le čisto po pravici povej: ali ti ne ugajam?« je vprašala, nasmihaje se, a na Fomine prsi so vse še padale njene, velike, tople solze.

»Kaj misliš!« je vzkliknil prestrašen ter ji začel govoriti nitre in strastne besede o njeni lepoti in kako da je prijazna, kako mu je je žal in kako da ga je sram pred njo. Poslušala ga je in ga poljubljala venomer, na lica, vrat, glavo in na razgaljene prsi.

Ko je umolknil, je začela žalostno in tiho, kakor bi govorila o pokojniku:

»A jaz sem si mislila kaj drugega ... Ko si rekel, naj grem, sem vstala in šla. Tvoja beseda me je tako zaboljela. Mislila sem si, prej so me milovali in negovali brez prenehanja. Za prijazen nasmeh so storili vse, karkoli sem hotela ... Mislila sem na to in plakala! Žal mi je bilo moje mladosti, saj sem stara že trideset let ... zadnji dnevi za žensko! Ah, Foma Ignatjevič!« je vzkliknila s povzdignjenim glasom in pomnožila ritem svojega počnega govora, katerega zvoke je krasno spremljalo žuborenje vode. »Poslušaj me — yaruj svojo mladost! Nič ni lepšega na svetu, nego ona. Nič ni dražjega! Z mladostjo se da, kakor z zlatom, doseči vse, kar hočeš. Živi tako,

da se bodeš na starost spominjal mladih let ... Mislila sem zdaj na-se in čeravno sem jekala, se mi je vendar razgorelo srce od onega spominja na to, kako sem živela nekdanj ... in zopet sem pomladela, kakor da sem bila žive vode! Dete ti moje sladko! Če se ti dopadem, bom poveseljačila s teboj ... na vso moč!« Ah! Do pepela zgorim, če sem se enkrat užgala!«

In krepko je pritisnila mladeniča k sebi ter mu začela žejno poljubljati ustnice.

»Pa-a-zi!« je turobno zavil stražnik na barki in, kratko odtrgavši »-zi!« je začel biti s tolkalom ob desko iz litega železa. Žvenketajoči, rezki zvoki so kruto trgali praznično tiho noč.

... Čez nekaj dni, ko so bile barke raztovorjene in parobrod pripravljen, da odplove v Perm, je videl Jefim v svoje veliko ogorčenje, kako se je približal bregu voz, v katerem je sedeča črnooka Pelogeja s kovčgom in raznimi svežnji.

»Pošlji matro ... ja vza je reči ... mu je ukazal Foma, kazoč na breg. Jefim je očitaje zmajal z glavo, izpolnil nalog in potem vprašal s pomižanim glasom:

»Torej kako je — ali gre z nami?«

»Ona se pelje z menoj ...« je kratko izjavil Foma.

»Seveda ... ne z vsemi ... o gospod!«

»Zakaj vzdihuješ?«

»Da ... Foma Ignatjevič! Saj plovemo v veliko mesto ... ali je tam malo njenih sestic?«

»No, molči!« je rekel Foma surovo.

»Da, molčal bom ... a v redu to ni!«

»Kaj?«

»Ravno ta naša lahkomišlenost ... Naša ladija je snažna in v lepem redu ... in kar naenkrat ... baba! Pa še kakšna! Ti si še tega imena ne zasluži ...«

Foma je napravil strogo lice in rekel kapitanu, oblastno naglašaje besede:

Lahko bi se tedaj dali združiti vsi Slovenci v eno narodno slovensko skupino z samo enim dež. zborom in samo eno skupno, temu našemu zboru odgovorno vladó. Dobiček iz te uredbe bi bil dvojn, za vladó in za narod. Vlada bi si prihranila mnogo stroškov, ker bi namesto pet potrebovala le samo eno deželno poglavarstvo; napravila pa bi si tudi močno, nepremagljivo trdnjavo zoper nesofin. italijansko kraljestvo, ker bi mesto peterih majhnih slabih dežel, na meji ustanovila združeno slovensko deželo, z 1 1/2 milijonom, od nekdanj vladí in Cesarju najzvestejših Slovencev. Da bi tako združenje bilo neizmerne koristi za celi slovenski narod, pač ni treba, posebno dokazovati.

(Dalie prih.)

Družba sv. Cirila in Metoda.

Goriške C. M. podružnice so letos zaostale s prispevki. Glavna krivda je slaba letina, vendar upamo, da zberejo do božiča vsaj toliko, kakor lani.

Podružnicam na blagovoljno znanje! Leta 1910 so nabrale C. M. podružnice 61.163'44 K, letos, t. j. izza 1. dne prosinca do 20. dne listopada pa 37.380'81. Da ne bomo nazadovali, treba podružnicam letos poslati glavni blagajni še 23.782'63 kron.

Češko perje in puh za blazine (pernice)

od K 1— do K 15— klg.
prodajata na debelo in drobno
Hedžet & Koritnik, Gorica.

Domače vesti.

Darovi za »Dijaško kuhinjo«. — Dr. Milko Brezigar, odvetniški kandidat v Gorici 3 K (članarina). — Neimenovana gospa št. 1. za december 2 K. — A. Urbančič, mesar v Gorici 1'12 K. — Na račun mesečnine je prišlo 147'84 K v denarju in 58 kg ječmena in 125 kg krompirja v živilih.

Podružnica »Stov. plan. društva« v Gorici vabi p. n. člane na občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek dne 17. decembra 1911. ob pol devetih zvečer pri »zlatem jellenu«. Na vzporedju bo: 1. nagovor načelnika; 2. poročilo odbora v letu 1911; 3. načrti in nasveti za leto 1912; 4. slučajnosti.

Iz zdravstvene in upravne službe. C. kr. višji okr. zdravnik dr. Anton Lius v Gradišču ob Soči je premeščen na c. kr. namestništvo v Trst; namestniški kon-

ceptni praktikant Ernest Holzer v Trstu pa k c. kr. okr. glavarstva v Sezano.

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici bo imelo izredni občni zbor, v nedeljo, dne 17. decembra 1911. ob 1 in pol popoldne v društvenih prostorih v ulici sv. Ivana šte. 7. Dnevni red: 1. Prejemba pravil. 2. Slučajnosti.

Z ozirom na to, da je ta izredni občni zbor velike važnosti, so gg. člani uljudno naprošeni, da se istega udeležijo polnoštevilno.

Zveza županov in podžupanov Goriške okolice ter slov. občin Gradiščanskega okraja se je ustanovila v četrtek »pri jellenu« v Gorici. Zborovanje je bilo izborno obiskano. Predsednikom je izvoljen A. Klančič, župan v Podgori, podpredsednika sta Ignac Kovač, župan v Ajdovščini in P. Medvešček, župan v Sv. Križu. Zveza naj prinese občinam obilo koristi!

Železnica Gorica-Cervinjan. — Dr. Trubrig, ravnatelj tukajšnjega gozdnega urada, se je zavzel v železniškem svetu za to, da naj se začne čim prej z gradnjo železnice iz Gorice v Cervinjan, ker da je ta č. v. važna v trgovskem in strateškiem oziru; bo tudi najkrajša zveza državne železnice z italijansko.

Sokolov Miklavžev večer za otroke se je vršil v sredo ob 5. uri pop. v Trgovskem domu in je privabil mnogo pridnih otrok, ki jih je Miklavž obdaril.

Miklavžev večer za odrasle se je vršil v četrtek večer »pri jellenu«. Vsi prostori so bili nabito polni občinstva, ki se je zabavalo prav po domače. Nastop g. Saunig-a je vzbudil pri občinstvu kar cele salve aplavzov. Nekatere točke so bile prav dobre, druge pa le za silo. Pripominjamo, da bi bila lahko izostala ona točka, ki se jo je moralo prednašati v tujerodnem jeziku. Ad hoc pripravljena živa slika »turšica na polju za časa suše« je občinstvu ugajala.

Pohvalno moramo omeniti g. bari-tonista, ki je zapel prav dobro tri pesmi. Enaka tudi spremljevalca na klavirju. Skupina cigany je prišla le malo v poštev in sicer radi tega, kar ni bilo prostora v dverani. Omeniti moramo, da je ta ciganska klapa »zažingala« prav dobro nekatere komade.

Nastop Miklavža s spremstvom in njegove nauke je občinstvo sprejelo z veseljem. Posebno veseli so bili oni »otročiči«, ki jih je celo po večkrat obdaril. Na spleh je bila cela prireditev dobra in »Sokol« je zopet pokazal, da se da z vztrajnim delom doseči mnogo. — F.

Z glinazlje smo poročali v zadnji »Soči« došlo nam poročilo o odhodu ravnatelja dr. Tomiščka in o strahu pred slovenščino pri nekaterih mladih gospodih. Danes smo dobili zopet neko poročilo, katerega pa moramo radi pomanjkanja prostora prinesiti samo v izvlečku. Pisec zahteva, da se vpelje ob nedeljah, oziroma vsako tretje nedeljo, pri šolski maši slovensko petje. Stvar je sedaj zrela, ko

imamo slovenske paralelke, saj se je pelo že pod zagrizenim Grossom slovenski in italijanski. Stvar ravnatelja je, da zopet vpelje to, kar so nam drugi kar na svojo roko vzeli. — Pridružujemo se tem zahtevam in apeliramo na slovenske profesorje, naj se zganejo. Dijakov je dosti petja željnih, a nemški ne marajo Bogu slave peti — in prav imajo! —

Glasm jednako se glasečih sodeb glavnih zdravnikov dunajske c. kr. splošne bolnice v Wiedenskem okraju se je naravná Franc Jožef-ova grenčica izkazala odlično po prijetni lastnosti, da učinkuje zanesljivo razkrajajoče in odvajajoče že v malih količinah in brez vsakih drugih stranskih pojavov.

Iz Dornberga. — Društvo »Naprej« v Dornbergu priredi letos prvič »Silvestrov večer« svojim udom in vabljenim gostom dne 31. t. m. Vspored bo tako bogat, da »e gotovo ne bo kesal nihče, če se udeleži. Na dnevnem redu bo petje, tamburanje, deklaracija, igre in ples. Najzanimivejše pa bo gotovo nova šaloigra, »Trebušnik se odpravlja v Trst«. Če se hoče kdo smejeti, naj se udeleži zabave in — nasmejaj se bo. Odbor.

»Roparski napad«. — Kako so lažnivi in hudobni klerikalni slov. listi, se je pokazalo zopet enkrat v polni luči. »Prim. List« poroča o »Roparskem napadu« v noči od ponedeljka na torek v Gorici »pod kapelo« ter kar imenuje tri slovenske fantje iz Opatjegasela, da so napadli z roparskim namenom nekega Laha. Tako je poročala tudi »L'Echo« ali je takoj drugi dan preklicala to, rekoč, da je bil je mal ponočen napad ter da oni Lah ne more reči, kje je prišel ob uro. O roparskem napadu pa je na to poročal »Novi Čas« in potem še »Slovenec« kar v brzjavki. Zopet je bil nalagan od svojega ljubelega poročevalca! — Če bi oni trije fantje postavili te tri klerikalne liste pred poroto, bi jim bil zopet enkrat na čelo užgan pečat lažnikov. — Kaj je resnica? Fantje so bili na semnju in veseli so šli »pod Kapelo«. Naleteli so na sitnega Laha in izvršilo se je navadno ponočno prerakanje in kakšno hunko je dobil izzivač. Eto: iz tega so napravili klerikalci »roparski napad« in izbohnali ga v svet. In tako neumno in zlobno časopisje hočejo razširiti do zadnje kočje! Ljudje božji, proč s klerikalnimi prismodami in hudobami!

»Goriška slovenska mladina.« — Jutri se bo vršila, kot običajno vsako nedeljo, plesna vaja od 3 1/2—7 1/2 ure zvečer v dvorani Trgovskega doma.

Članom odbora in Ves. odseka se naznanja, da bo skopna seja jutri ob dveh popoldne v sobi »Prosvete« v Trgovskem domu.

Kakor vsako leto se plesne vaje »G. S. M.« zaključijo tudi takrat z velikim plesom, ki bo dne 1. svečana 1912.

Odbor.

V Ameriko je pobegnil iz Št. Ferjana neki zagrizen pristaš klerikalne stranke.

Preskrbel si je denar s pomočjo dobrih porokov ter jo popihal v Ameriko, zapustivši družino. Poroki gledajo obupano za njim. Nekaj tisoč kronic bo treba šteti.

Davčni oficijal Jug pred poroto v Trstu. — V Komnu je služboval pri davkarji Andrej Jug, doma iz Volč, star 44 let. Pred poroto je prišel radi poverenjenja zneska K 8877.78. Obtožnica pravi:

Vsled sklepa c. kr. okr. sodišča v Komnu z dne 3. marca 1910., je davčni urad v Komnu dne 8. marca 1910. poslal goriškemu davčnemu uradu svoto K 8625'15, predstavljajočo zapuščino pok. Antona Penko. Ta svota je bila predana goriškemu davčnemu uradu v svrhu nakupa pupilarnih varnostnih efektov in investicije eventualnega preostanka v hranilno knjižico goriške zastavljalnice (Monte di pietá).

Iz potrdila (recepisa) c. kr. poštnega urada v Komnu izhaja, da so bili efekti nakupljeni za skupno svoto K 8877'78 dne 14. marca 1910 odposlani od davčnega urada v Gorici davčnemu uradu v Komnu v zaprti kuverti. Dotično potrdilo prejema je podpisano po obtožencu Andreju Jugu kakor voditelju davčnega urada v Komnu.

Dolžnost komenskega davčnega urada je bilo torej prijaviti c. kr. okrajni sodnji v Komnu, da se je investicija izvršila in tudi navesti nakupljene in od goriškega davčnega urada po pošti dobljene efekte. To se pa ni zgodilo.

C. kr. okrajna sodnja v Komnu je večkrat urgirala rešitev te stvari od strani davčnega urada v Komnu, a vedno brezuspešno. Še le, ko je sodni višji oficijal v Komnu Leopold Bekar, ustemno urgiral glede te stvari pri davčnemu kontrolorju v Komnu Adolfu Slabanji, se je prišlo na sled tej nepravilnosti. Slabanja je pogledal v knjige in videl, da niso bili ti efekti nikjer vpisani in tudi nikdar vložen v blagajno.

Vspreh preiskave je bil, da je obtoženec Andrej Jug dne 17. julija 1911 izpovedal c. kr. finančnemu svetniku in davčnemu nadzorniku Hilariju Vodopivcu, da je dne 14. marca 1910 (torej nič manj nego 15 mesecev prej) dobil od goriškega davčnega urada štiri državne obligacije po 2000 kron in štiri državne obligacije po 200 kron ter K 7778 v gotovini, torej vsega skupaj K 8877'78, ki jih je pa pridržal in vporabil zase s tem, da je 4 obligacije po 2000 kron zastavil na Montu v Gorici, ostale štiri po 200 K pa pri neki privatni osebi. Denar, ki ga je dobil za obligacije da je porabil v poravnavo svojih dolgov.

Jug se je priznal krivega potem pa predložil svojo zgodovino. Kot reven študent se je zadolžil; tri leta je moral praktcirati brez plače pri davkarji. Kot uradnik je imel plačo zarubljeno, podpiral je brata na učiteljišču v Gorici na mesec s 60 K. Misli je, da bo imel dovolj časa rešiti zastavljene efekte ter tako urediti vso reč. — Po dolgi razpravi so porotniki

»Ti, Jefim, zapiši sebi na nos in povej vsem drugim: če slišim o nji kakoršnokoli dvoumno besedo ... s polem bom tistega po glavi!«

»Kakšne reči!« je rekel Jefim neverno in pogledal gospodarju radovedno v obraz. A takoj je odstopil za korak nazaj pred Fomo. Ignatov sin je oskalil zobe kakor volk, zrenice so se mu razširile in zarjul je:

»Le sinej se! Jaz ti pokažem!«

Jefim, čeravno je bil prestrašen, je dejal dostojanstveno:

»Četudi ste Foma Ignatjevič, in gospodar ... a ker so mi rekli: pazi Jefim ... in jaz sem tu kapitan ...«

»Kapitan! Ti!« je zakričal Foma vse tresoč se in bled. »Kedo pa sem jaz?«

»Tedaj ne kričite vendar! Za malenkost, kakšna da je ženska ...«

Bledo Fomino lice se je pokrilo z rudečimi pogami, prestopil je z noge na nogo, vtaknil s krčevito kretnjo roki v suknjina žepa, ter rekel z enakomernim, trdim glasom:

»Ti! Kapitan! Slišiš, ako mi rečeš še besedo ... se poberi k vragu! Marš! Na breg s teboj! Tudi z ločmanom pridem do cilja. Si-li razumel? Ti mi ne boš ukazoval ... no?«

Jefim je bil poražen. Gledal je gospodarja smešno mežikal z očmi, ne da bi našel odgovor.

»Ali si razumel, pravim?«

»Raz-umel sem ... razumem!« je zatognil Jefim.

»Zakaj pa takšen hrup? Torej zaradi ...«

»Molč!«

»Uh!«

Dvoje iskrece se Fomine oči in njegov srditi obraz je vdihnili kapitanu dobro misel, odpraviti se čimpreje izpred gospodarja in, bistro se obrnivši, je odšel.

»Brr! Kakšno reč je nagnal? Zdi se, da jabolko ni padlo daleč od jablani ...« je mrmral porogljivo, korakaje čez krov. Bil je jezen na Fomo in čutil se je brez vzroka žaljenega, obenem pa je čutil nad seboj trdno, pravo gospodarsko roko. Njemu, ki je bil že leta in leta navajen uboganja, je ugajala moč, ki se je bila pokazala nad njim in ko je stopil v kajuto starega krmarja, mu je pripovedoval prizor z gospodarjem že z nekako zadovoljnostjo.

»Ali si že videl kaj takega?« je sklenil svojo povest. »Da, mlad pes dobre vrste je že na prvem lovu dober pes ... In če ga kar tako-le pogledaš ... je vendar človek kalnega razuma ... No, nič ne dé, naj se le zabava... pri takšnem značaju pač ne bode imelo slabih posledic ... Ne, kako je zarjul va-me! Kakor tromba, ti pravim! ... In tako je pokazal, da je gospodar ... kakor da je pil oblast in strogost iz istega vrča ...«

Jefim je govoril prav; v teh par dnevih se je bil Foma naglo izpremenil. Strast, vzplamteva v njem, ga je bila napravila lastnika duše in telesa te ženske in željno je srkal ognjeno s'ast te oblasti, ki je iztirala v njem vso tisto nerodnost, ki mu je dejala lice čemerne in glupega mladeniča; ko je zatrla vse to v njegovi duši, je napojila njegovo srce z mladim ponosom in z zavestjo njegove človeške osebnosti: ljubezen do žene je za moža vedno plodonosna, kakoršnokoli tudi utegne biti in če bi mu prinesla zgolj trpljenje — tudi v tem je mnogo dragocene. Dočim je ljubezen za bolno dušo močen strup, je za zdravo ravno to, kar je ogenj železu, ki hoče postati jeklo ...

Fomina ljubezen do tridesetletne ženske, ki je praznovala v objemu mladeniča trizno po svoji mladosti, ga ni odbijala od dela; ni se izgubljal niti v ljubkovanju, niti v delu, temveč je bil tukaj kakor tam z vso svojo dušo. Ženska je vzbujala v njem, kakor dobro vino, z enako

silo žejo po delu in ljubezni in ona sama se je pomlajala, ko je prejerala poljube mladosti.

V Permi je čakalo Fomo pismo, ki mu je naznanjalo, da se je Ignat udal od hrepenenja za sinom pijači in da je v njegovih letih škodljivo, toliko piti. Pismo se je zaključilo z nasvetom, naj se požuri z opravitki ter naj pride čimpreje domov. Foma je čutil v tem nasvetu nekaj vznemirljivega, kar je kalilo jasno radost njegove duše, a v skrbeh nad delom in ob Pelagijini ljubezni se je ta senca kmalu raztopila. Njegovo življenje je teklo s hitrostjo rečnih valov in vsak dan mu je prinašal novih vtiskov ter porajal v njem nove misli. Pelagija mu je darovala vso strast ljubice, s tisto silo čustva, ki jo polagajo v svojo ljubezen ženske v njeni letih, ko pijo poslednje kapljice iz čaše življenja. A včasih se je vzbujalo v nji drugačno čustvo, ki ni bilo nič manj silno in ki je vezalo Fomo še še tesneje na-njo, ki je bilo podobno prizadevanju matere, da bi obvarovala ljubljeno sina prestopkov in ga naučila modrosti življenja. Često, kadar je sedela po noči ž njim na krovu, objemaje se ž njim, mu je govorila prijazno in otožno:

»Poslušaj me, kakor starejšo sestro. Živela sem in poznam ljudi ... Mnogokaj sem videla v življenju! S prevdankom si izbiraj tovariše, zakaj, so ljudje, ki so nalezljivi, kakor bolezen. Sprva ne zapaziš, kečo da je, zdi se, da je človek, kakoršni so vsi ... in hipoma ga začneš posnemati v življenju, ne da bi zapazil. In kar hipoma ... so prešle njegove rame na-te. Jaz sem vsled neke prijateljice izgubila vse ... imela sem moža ... dva otroka ... dobro nam je šlo ... moj mož je bil pisar v uradu ...«

Pomolčala je in gledala dolgo čez krov na vodo, ki jo je vzrival parnik, potem je vzdihnila in nadaljevala:

»Z našim spolom — naj te varuje Presveta Bogorodnica! — bodi previden! Mehak si še, tvoje srce še ni utrjeno. A takšnih, kakoršen si ti, so ženske močno lakom-

na vprašanje, če je Jug kriv pomešanja nad 1000 K odgovorili: 7 ne, 5 da. Na podlagi tega pravoreka je bil Jug oproščen obtožbe.

Zandarmerija dobi nove uniforme. — Cesar je sprejel v avdijenci dne 2. decembra ministra za deželno brambo Georgija in zandarmerijskega nadzornika Tišljara. Generala sta predstavila ob tej priliki pet zandarmerijskih podčastnikov v novih uniformah, katere mislijo pri zandarmeriji vpeljati. Nova uniforma bo siva, namesto svetlih knofov temni. V gorah bodo nosili zandarji gamaše in nahrbtnik.

Odprti lekarni. — Jutri popoldne bosta odprti v Gorici lekarni Liberij-Tromba. V teh dveh lekarnah bo tudi ponočna služba v času od 10. do 17. t. m.

Zveza narodnih društev.

Izobraževalno društvo »Morje« v Sesljani bo imelo svoj letni občni zbor v nedeljo dne 10. decembra 1911 ob 2 in pol uri popoldne v Vižovljah hšf. 23. s sledečim vzporedom: 1. Pozdrav predsednika; 2. Poročilo tajnika in blagajnika; 3. Volitev novega odbora; 4. Slučajnosti. Odbor.

Trgovsko-obitne in gospodarske vesti.

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtičnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1912.

Sprejme se 6 učencev starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 10. januarja 1912.

Dostavek k seznamu naročnikov telefonskih omrežij. — S 1. januarjem 1912. se izda dodatek k seznamu naročnikov telefonskih omrežij v Trstu, na Primorskem in Kranjskem.

Naročnike se obvešča o tem s povabilom, naj morebitne spremembe naslovov, stanov, itd., katere naj se sprejmejo v omenjen dodatek, do najkasneje 20. t. m. poštnemu in brzojavnemu ravnateljstvu v Trstu pisмено sporoče.

Svetovna živinoreja. — Najboljše se spozna napredek živinoreje iz podatkov, ki nam kažejo, koliko posamezne živine pride na kv. kilometer kaknega ozemlja. Tako je sestavil neki nemški list tozadevno statistiko, iz katere posnamemo, da je po sedanjem stanju govedoreje na enem kv. km zemlje, in sicer: v Kanadi 0'6, v Avstraliji 0'3, na Norveškem 3'1, na Japonskem 3'6, na Španskem 4'5, na Šved-

skem 5'8, na Grškem 6'0, v Zedinjenih državah 6'5, na Portugalskem 7'0, v Argentini 7'6, na evropskem Ruskem 8'1, v Italiji 17'4, na Ogrskem 20'7, na Francoskem 27'3, v Avstriji 31'7, na Nemškem 35'0, v Švici 36'2, na Angleškem 36'3, na Danskem 43'8, na Holandskem 50'7 ter v Belgiji 55'8 goved.

Politični pregled.

V poslanski zbornici je pričelo v četrtek drugo čitanje proračunskega proročja. Govoril je Hübschman, rekoč, da Čehi zahtevajo pravičnost v vsem vladnem sistemu in ravnopravnost. Dr. Vrstovšek je govoril o neznosnih razmerah v justični upravi na Spod. Štajerskem. Govoril je 3 ure in pol. Domobranski minister Georgi je odgovoril na interpelacijo gledé verskih eksercij za častnike; res je, da je apostolski vojni vikar vprašal le, če bi želeli častniki verska predavanja. Ni govora o eksercijah in ne o kakem višjem pritisku. Koncem seje je poslanec dr. Adler odločno protestiral v imenu nemških soc. dem. proti izjavi ministrskega predsednika grofa Stürgkha, ki si je dovolil cenzuro vsebine govornikove interpelacije, do katere nima pravice. Če je izjavil ministrski predsednik da je proti parlamentarni navadi, da se člani vladarske rodbine vpletajo v razpravo, mu odgovarjamo mi, da je proti ustavi, da se osebe, ki ne nosijo nikake odgovornosti, vmešavajo v najvažnejše državne posle. Končno je urgiral pojasnilo o vnanjem položaju.

129 milijonov in dvestotisoč K posojila je dovolil proračunski odsek za nabavo vozniš sredstev po državnih železnicah. Vagoni, stroji in druga sredstva se napravijo s tem denarjem. Za pridne delavske roke obilo zaslužka.

Kako se je glasovalo v proračunskem odseku gledé predloga za državni prispevek 20 milijonov K za regulacijo učiteljskih plač. — Poslanec Seitz je predlagal dvajset milijonov kron državnega prispevka za regulacijo učiteljskih plač. Samo devet glasov je dobil ta predlog. 25 glasov je bilo proti.

Poslanec Waldner je vložil predlog, da se dovoli deželam 20 milijonov izrednega prispevka, ki naj se razdeli po enakem ključu kakor prispevki iz dohodkov alkoholnega davka. Posl. Pacher je dodal predlog, da naj se uvrste besede: »Za zboljšanje učiteljskih plač.« Dr. Waldner je izjavil, da je zadovoljen s tem dodatkom.

Ali zdaj je vstal dr. Šusteršič in zahteval, da naj se glasuje o prvotnem Waldnerjevem predlogu zase, o Pacherjevem dodatku pa posebej. Namen Šusteršičevega predloga je bil jasen.

Načelnik Korytowski je dal najprej glasovati o principielnem vprašanju, če je odsek sploh pripravljen dovoliti 20 milijonov. Odsek je z 38 glasovi pritrnil temu vprašanju.

Nato se je glasovalo o Pacherjevem dodatku, da se ima teh 20 milijonov porabiti za zboljšanje učiteljskih plač. Ta predlog je padel. Zanj je glasovalo 22 poslancev in sicer dr. Adler, dr. Diamand, dr. Ellenbogen, dr. Elvort, Erlar, Herzmannsky, Kuhn, Levickij, Malik, Markhl, Masaryk, Němec, Okunievskij, Pacher, Pittoni, Renner, Schreiner, Seitz, Steinwender, Stözel, Tusar, Waldner; proti predlogu je glasovalo sledečih 25: Augermann, Ohoc, Conci, Čingrija, Dulibič, Fink, Fuchs, Gruber, Huber, Kendzior, Kolišer, Korošec, Kotlač, Kramar, Lang, Maštalka, Oncul, Rosner, Schraffl, Stanek, Šilinger, Šusteršič, Udržal, Vasiljko, Zaranški.

Ko je ta predlog padel, se je moralo glasovati o vprašanju, če se dovoli onih 20 milijonov, ne da bi bilo treba regulirati učiteljske plače. Ta predlog je dobil 15 glasov in je torej padel.

V zbornici prideta Seitzev in Pacherjev predlog še enkrat kot manjšinska predloga na glasovanje.

Perzija. — V angleški gornji zbornici je govoril lord Morley, da nima ruska vlada nikakega cilja pred očmi, ki bi kršil celokupnost Perzije, in je zatrijeval kategorično, da so vojaške odredbe, ki jih je Rusija vkrenila na perzijskem ozemlju, čisto provizorične narave in da nima ruska vlada namena kršiti načel angleško-ruske pogodbe. Angleška vlada se nadeja, da ruska vlada, potem ko bo nadvladana ta kriza, najde pot, da premaga težkoče. — Angleška vlada je sporočila ruski vladi, da je vsekako nemogoče, da bi priznala bivšega šaha.

60 kompanij za saborske volitve na Hrvaškem. Hrvaški ban dr. Tomašič se je obrnil na zagrebško in graško korno poveljstvo s prošnjo, da mu da na razpolago za saborske volitve 60 kompanij vojakov. Ti bodo pomagali pri volitvah za vladne kandidate. Zandarmerija bo seveda tudi vsa na nožah. Prav gotovo pride kje do »nemirov« in pade zopet nekaj žrtev pod vojaške puške. S kroglo in bajonetom hoče ban Tomašič regulirati javno mnenje med Hrvatmi.

Vojna med Turčijo in Italijo.

Razne vesti.

Oazo Ain-Zara Italijani pridno utrjujejo. — Ladje so bombardirale tudi oazo Zanzur. — Turške čete ne gredo proti gorovju Gebel, kakor se je sodilo, ampak večina se napotuje proti Homsu. — Poročajo o boju pri Bengasiju. Ladje so bombardirale nekatere kraje, dve tihotapski ladji so zajeli. — Po celi Italiji se je slovesno praznovalo zavzetje oaze Ain-Zara.

Z bojišča ni danes nič omembe vrednega.

Razne vesti.

Velika tatvina kave v Trstu. — Iz skladišča tvrdke Castelli v ulici Bocca-cio so ukradli neznani tatovi 8 vreč kave v vrednosti 700 K.

17 letno deklá je odpeljal iz Hercegovine ter jo privel v Trst neki M. Ratkovič, star 28 let. Hotel je z njo v Ameriko. Po poti v Trst jo je posilil. Policija v Trstu je dobila v roke daklico, ki je sedaj izrekla željo, da bi šla rada domov.

V Meki je umrlo v času od 28. novembra do 3. decembra za kolero 198 oseb.

Žrtve ciklona. — V Karaibskem morju je divjal ciklon. Do sedaj pogrešajo tri parnike in slutijo, da so se ti parniki, ki so imeli 500 potnikov, potopili.

Ministrova hči — mizarska delavka. Na Danskem se je 17 letna hči tamošnjega ministrskega predsednika, Klavska Berntsen, posvetila mizarstvu. Učila se bo pet let, na kar lahko napravi pomočniški izpit. Minister je namero svoje hčerke popolnoma odobrila.

Trgovski uslužbenci v Pragi so sklenili, da začno stavkati, ako jim gospodarji ne izpolnijo zahteve, da se bodo trgovine zapirale ob 8. uri zvečer.

Tihotapec streljal na finančnega paznika. — V Trstu pri Sv. Soboti je včeraj ponoči ob 1/2 finančni paznik Milovac ustavil nekega tihotapca. Ta pa je potegnil iz žepa revolver ter ustrelil na paznika. Ranjen je paznik na nogi in roki.

Tihotapec je pobegnil, paznik je v bolnišnici.

Shakespeare na indeksu. — Ameriški listi poročajo, da so profesorji literature na hammondski visoki šoli sklenili poučiti dvajseto stoletje, da je delal dramatik Shakespeare samo reklamo in je bil popolnoma nemoralen človek, katerega dela kvarijo mladino. Po tem glavnem odkritju so odstranili vse Shakespearejeve drame iz hammondske vseučiliške knjižnice. »Lepa univerza«, ki ima take profesorje!

(Dalje na peti strani.)

Knjigoveznica v „Goriški tiskarni“

se priporoča sl. občinstvu za
vezavo knjig, registrov, brošur
itd. zagotavlja lično delo in
dobro postrežbo po zmerni
ceni.

Mirko Plesničar,
knjigovez.

ne: močan si, lep in bogat ... Najbolj se varuj tihih; kakor pijavke se prijemajo moža, sesajo ga in sesajo in so pri tem tako prijazne in nežne. Pila bode tvojo kri in nji sami bode dobro ... tebi pa počni srce ob tem. Raje se drži takšnih, ki so dobre volje, kakor jaz ... Take žive brez sebičnosti ...»

Bila je v resnici nesebična. V Permji ji je kupil Foma razne obleke in drugih malenkosti. Vesela jih je bila; ako je vse natanko pogledala, je dejala v skrbeli: »Ne zapravljaj toliko denarja, da se tvoj oče ne razsrđi ... Tudi tako ... brez vsega te ljubim ...»

Ze poprej mu je bila povedala, da se pelje z njim le do Kazanji, kjer je živela njena omožena sestra. Foma ni verjel, da ga zapusti in ko je tisto reč pred dohodkom v Kazanj ponovila svoje besede, je postal zlovoljen, ter jo je začel prositi, naj ga ne zavrže.

»Ne žaluj, predno je čas«, je dejala. »Dovolj nama še ostane ... cela noč ... Če se ločiva, potem lahko žaluješ ... ako ti bode žal ...»

A on ji je prigovarjal vedno ognjeviteje, naj ga ne zapusti, in slednjič ji je izjavil — kot je bilo pričakovati, — da jo poroči.

»Glej, glej ... tako je!« — in zasmejala se je. »S tabo naj se omožim, ko imam še živega moža. Ti, dravec moj... si čudak! Poročiti me hočeš? Ali se jemlje takšno? Imel boš še mnogo, mnogo ljubice. Oženi se potem, ko se boš že izkipel ...»

A čim več je govorila — tem vztrajnejši in odločnejši je postal Foma v svoji želji, da bi se ne ločil od nje.

»Poslušaj me«, je mirno rekla ženska. »V tvoji roki gori lučka, a tebi je svetlo tudi brez nje; pomoči jo v vodo, tedaj ne bode dima od nje in ti si rok ne opečeš ...»

»Ne razumenj tvojih besed ...»

»Trudi se, da jih razumeš ... Ti mi nisi storil nič zalega, in jaz ti nočem zlega ... In zato grem.«

Teško je povedati, s čem bi se bil končal ta prepir, da se ni vanj vmešal slučaj. V Kazani je dobil Foma brzojavko od Majakina, ki je kratko veleval krščencu: »Pridi takoj s pasajirskim parnikom!« Bolestno se je skrčilo Fomi srce in čez nekaj ur je stal s stisnjenimi zobmi, bled in mračen, na galeriji parobroda, ki je odhajal od pristani, oklepal z rokami ograjo ter strmel, ne da bi mežiknil, v obraz ljubice, ki je obenem s pristanom in z obrežjem plaval od njega v daljavo. Pelageja mu je mahala z ruto in se smehljala v enomer, a vedel je, da plaka težke, bridke solze. Od njenih solz je bilo mokro vse Fomino oprsje in od njiti je bilo mrklo in mrzlo v njegovem srcu, polnem mračnega nemira. Postava ženske je postajala vedno manjša, kakor bi se topila. Foma ni obrnil očesa od nje in razven strahu za očeta je čutil vstajati v duši novo, silno in bridko čustvo. Ni ga mogel imenovati, toda zdelo se mu je, da je podoben čustvu užaljenosti nad prizadeto krivico.

Tolpa ljudi na pristanu se je zila v eno, temno in mrtvo pego brez lic, brez oblik in brez kretenj. Foma je izpustil ograjo in se začel ves mračen izprehajati po palubi.

Glasno govoreč, so se vsedali potniki k čaju; sluge so hiteli po galeriji semtertje in pokrivali mize; doli nekje, na zadnjem delu ladje v tretjem razredu, se je smejal otrok in je plakala harmonika, kuhar je marljivo sekjal z noži in posoda je rožljala s krhkim glasom. Velikanski parnik je rezal valove, vzrival jih, da so se penili in plaval hitro, tresoč se od napora in težko vzdihaje, proti reki. Foma je gledal na progo razbitih, napadajočih, divjih valov za ladjo ter čutil v sebi divjo željo, da nekaj raztrga, zlomi in se vpre tudi on s prsi proti reki in zdrobi njen napor ob svojih prsih in ramah ...

»Osoda!« je dejal nekdo blizo njega s hripavim in trudnim glasom.

Ta beseda mu je bila znana. Teta Amfisa je večkrat odgovarjala z njo na Fomina vprašanja in ob ti kratki besedi si je predstavljal sito, podobno sili Boga. Pogledal je tista dva, ki sta se razgovarjala: eden izmed njiju je bil sivolas, star mož z dobrohotnim obrazom, drugi je bil mlajši in je imel velike, trudne oči in koničasto črno brado. Njegov veliki, hrustančasti nos in rumeča, upadla lica so spominjala Foma na kuma.

»Osoda!« je zatrdno ponovil stavec vzklík svojega soseda ter se nasmehnil. »Nad življenjem je kakor ribič nad reko: v naše pohanje vrže trnek z vado in s poželjivimi usti hlastne človek po njem ... tedaj pa hipoma dvigne šibo — in človek bije ob zemljo, in če ga pogledaš, vidiš, da je njegovo srce raztrgano ... tako je, dragi moj!«

Foma je zaprl oči, kakor da jih je zadel solčni žarek ter rekel glasno, kimaje z glavo:

»Res da! Čisto ... prav!«

Razgovarjajoča se sta ga ostro pogledala: stavec s finim, razumim nasmehom, velikooki pa neprijazno in odurno. To je spravilo Foma v zadrego in zardele je ter stopil proč, razmišljaje o usodi, ne da bi mogel pojmiti, čemu da ga je vzradostila, podarivša mu žensko, ki mu jo je potem tako brez vsakega povoda in tako žaljivo iztrgala iz rok? Bil je preveč razvajen od življenja, da bi mirno prenesel prvo kupico strupa v čaši, ki jo je bil pravkar dvignil k ustnicam; ves čas potovanja je prebil brez spanja, misleč na besede starca in neguje svojo ogorčenost. Toda ta ni vzbujala v njem pobitosti in žalovanja, marveč srdito, maščevalno čustvo ...

Foma je vzprejel kum in na njegova nagla, nemirna vprašanja mu je odgovoril, ko se je bil vsedel na voz poleg krščenca, živahno gledaje s svojimi zelenkastimi očmi.

(Dalje prti.)

Nemški Gradec v nevarnosti! — Kaj pa je za božjo voljo, bo kdo vprašal. I no, 4 slovenski odvetniki so sedaj že v Gradcu, in nemško časopisje je kar iz sebe. Človeku se kar zdi, da je graško nemštvo res že pri vrhu. Nato je že rekel Bismarck: »Mi Nemci se bojimo samo Boga, drugega nikogar na svetu«.

Grozen samomor Slovencev na Sisa-ku. — Izvršil je grozen samomor 20letni carinski stražnik Fran Japelj, doma s Kranjskega. 6. t. m. je šel že ob 10. spat, zaprl okna in zaklenil sobna vrata. Poleg Japeljeve sobe je stanoval Ivan Bezjak. Tega je okrog polnoči vzbudil močan dim, ki je prihajal v njegovo sobo. Vstal je in odšel iz sobe v hodnik, ki je bil tudi poln dima. Tu se je prepričal, da prihaja dim iz Japeljeve sobe. Hitro je prebudil hišne stanovalce, s katerimi je vdrl v Japeljevo sobo. Soba je bila polna najgostejšega dima. Ko so prinesli luč, so zazrli strašen prizor. Fran Japelj je visel na klinu na oknu obešen, pod njim pa je gorela ognjena grmada. Kakor se je dognalo, je Japelj polomil lesen stol, ga razsekal v trske ter jih zažgal tik ob oknu. Na ogenj je nato še položil posteljno slamnico. Ko je bila tako grmada gotova, se je nad njo ob oknu obesil. Japeljevo telo je do polovice zgorelo v ognju. Vzrok samomora ni znan. Najbrže se je mladeniču omračil um.

Prebivalstvo naše zemlje. — Pred nedavnim časom je objavil mednarodni statistični urad glavne podatke zadnjega ljudskega štetja. Iz tega posnemamo, da živi sedaj na zemlji okroglo 1626 milijonov ljudi. Evropa šteje 437 milijonov prebivalcev, Azija 851 milijonov, Afrika 126 milijonov, Amerika 161 milijonov in Avstralija 51 milijonov. Na 1 kv. kilometer pride v Evropi 43 prebivalcev, v Aziji 20, v Ameriki 5, v Avstraliji 3 in v Afriki 2 prebivalca.

Književnost.

Učiteljem, dijakom in dijakinjam. — »Das Stammland der Monarchie« se imenuje 30 strani obsegajoča brošurica, ki jo je izdal glavni urednik dunajskega informativ. lista »der Parlamentär«, g. dr. Karl Živný. Že dolgo časa nisem imel v rokah knjižice, ki bi v tako kratkih, a markantnih potezah, podala izobražencem zgodovino slovenskega naroda v prvem tisočletju. S ponosom ti bije srce, ko prebiraš strani in ko vidiš, da so že prej stanovali Slovenci v naših krajih, kakor so te učili razni nemški in nemškutarski učitelji in profesorji, narodni ponos se ti dvigne, ko čitaš, da je polovico Nemčije imel v rokah tvoj rod in da so skoraj vsa imena, avstrijskih mest in vasi, slovenskega izvora. Še celo ime Avstrija = Österreich izvaja pisatelj iz slovenskega jezika. (Ostirrichi-ostirriči-o štir riči = dežela med štirimi rekami.) Osvetljuje kulturne razmere tistih časov, kaže Karla »Velikega« v majhni luči in s strupeno kritiko razkrinkuje delovanje sv. Bonifacije, ki so nam prinesli križ in ponemčevanje v deželo. To knjigo čitaj učitelji, dijak in dijakinja in zvedel boš resnico, katero ti ne povedo v nemškem duhu pisane učne knjige. Discite, Selavi, moniti, pravi pisatelj.

Brošuro se vdobi pri: Administraciji »Parlamentär« Dunaj, IX/4. Naroči se lahko tudi v knjigarni v Trgovskem Domu.

Poslano*)

prejšnjemu načelstvu stavbene zadruga »Svoj dom« v Gorici.

Z ozirom na to, da še do sedaj druga ni dosegla stavbenega dovoljenja za 7 hiš, da-si stanujejo združniki v njih: že blizu 2 leti in z ozirom na to, da druga ni kupila novega stavbišča pred temi hišami, kakor je bilo dogovorjeno v neki seji pred približno 20timi meseci, da bi se

potem moglo skušati zadostiti zahtevam javne oblasti v svrhu pridobitve stavbenege ozir. stanovanjskega dovoljenja, ampak se je prodajalo drugo in kupilo sedaj zopet drugo drugje in za zadrugo — po mojem mnenju — naravnost ogromno svoto, kakor se je govorilo do štirideset tisoč kron in še ker so se začele širiti govorice o pretečen tozbah glede slabega dela ozir. previsokih računov, sem se začel bati, da postane jamstvo združnikov po štiristo kron ogroženo in ker nisem imel nasproti zadrugi nikakih obveznosti, sem odpovedal svoj delež. Odpoved se je vzela na znanje v seji dne 16. 11. t. l., kar se mi je potrdilo z dopisom z dne 19. 11. t. l.

Vprašam, čemu naknadna izključitev potem dne 24. 11. t. l., o kateri sem dobil obvestilo cele 4 ure pred občnim zborom?

Odgovarjam sam: Zato, da ste me oropali pravice vdeležiti se tega občnega zbora.

Za celo četo akademikov in ostalih duševnih močencev, ki so imeli priti na občni zbor; bi bilo gotovo častneje, da bi se me pobijalo z argumenti — kakor tudi moja dva kolega, kakor pa, da je našelstvo poseglo po tako nemožnem sredstvu, ki se v tem slučaju z vsa pravico lahko imenuje — milo rečeno — nizkoten terorizem združnikov.

Odgovor na vprašanje, zakaj da smo bili izključeni, ni resničen, vsaj kar se mene tiče, kajti za razpust zadruga nisem jaz nikdar delal ne direktno ne indirektno, nasprotno sem vsakemu, ki je to priporočal, pojasnil, da bi bilo to v prvi vrsti v škodo združnikov samih. Drugič pa tudi zategadelj ne, ker predobro poznam pomen zadruga, če dela nepristransko.

Ako sem pa nastopil včasih proti početju, ki je rodilo na Livadi toliko jeze in žalosti, kletve in tudi solza, sem imel gotovo pravico kot združnik do obrambe sebe in onih, ki so bili z menoj vred v nemilosti in je moralo načelstvo drugje iskati tiste, ki so s svojim početjem zadrugi na ugledu mnogo škodovali, bodisi iz narodnega čuta ali pa iz ljubezni do svojega bližnjega.

Toliko za danes — storil sem nerad —, če pa se bode brezvestna intriga, mene pripraviti ob hišo in s tem ob prihranke mnogoletnega truda in vničiti materijelno mene in moje, nadaljevala, potem bom tudi jaz brezobziren, kar marsikomu ne boje v korist in čast.

Gorica 9. dec. 1911.

Jos. Zadel.

Poslano*).

Dotičnemu falotu, pošiljatelju raznih anonimnih pism: »Ako imaš še kaj časti v sebi, podpiši se!«

Ludovik Kranjc.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

FANI JELINEK
GORICA

Via Morelli št. 8, I. nadstr.
masira pod zdravnikovim nadzorstvom one, ki trpe za revmatizmu.

Zahvala.

Podpisani Štejem si v dolžnost se najtopleje zahvaliti slavni vzajemni zavarovalnici za življenje »JANUS« na Dunaju kakor tudi njeni podružnici v Trstu, za tako točno izkazano likvidacijo in izplačanje zavarovalnih svot s pripadlimi dobičkovnimi deleži in obrestmi za katere sta bila zavarovana moj pokojni oče Franc in moja mati Katerina Vouk iz Bilj. Zato toplo priporočam omenjeno zavarovalnico, vsakomur, kateri se more in želi zavarovati.

BILJE, dne 20. novembra 1911.

Josip Vouk.

Hiša z gostilno

v eni najbolj živahnih ulic v Ljubljani s hlevom in šupo, z vrlo in goste in vrtni, za zelejavo se radi boleznin
proda.

Pod hišo je 20 m dolga in 4 m visoka klet. Hiša je pripravna tudi za vsako drugo obrt in je še 16 let prosta davka.

Poizve se: **Prisojna ul. št. 5.**

Mali oglasi.

Najmanjši pristojbina stane 60 v. n. Ako je oglas obsebniji se računa za vsako besedo 3 v. n. Najpripravnejše inseriranje za trgovce in obrtnike. Ko je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih se doželi (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne tverirajo, škoda ni majhna.

Gospodična večna slovenske in italijanske korespondence, sprejme se takoj v pisarno. Ponudbe na upravnistvo »Soče« pod »Marjivta«.

Pripomoček za štedenje

so praktične

MAGGI je a kocke

a 5 n
za 1/2 litra

najboljše goveje juhe.

Ime **MAGGI** jamči za skrbno pripravo in izvrstno kakovost.

Emulzija trskinega (stokfizovega) olja

dietetičen pripomoček izvrstnega okusa, jako priporočljivo za slabotne osebe, rakitične, škrofulozne in v rasti zaostale otroke.

1 steklenica stane K 1.50.

VAŽNO: Emulzija se pripravlja vsak teden svežo iz pristnega in svežega trskinega olja.

Pristno trskino olje ravnokar dospelo

1 steklenica K 1.—.

Trskino železnato olje

1 steklenica K 1.20.

Zgorajnavedeno prodaja in pripravlja z največjo skrbnostjo:

Nova lekarna pri ljudskem vrtu

Gorica, Corso Giuseppe Verdi 13.

Lepo in praktično božično darilo za vsakogar! Razda se 3000 parov čevljev.

Da vpoljemo naše izvrstne čevlje, namenili smo se razdati 3000 parov čevljev in sicer tako, da se za isto plačo le čevljarsko delo, ki znaša K 14.— za 3 pare. — Čevlji so elegantni, iz najboljše usnja (moderni in trpežni). Taki čevlji stanejo 3 pari K 36.— Potentakom so ti čevlji darovani in sicer s tem pogojem, da iste priporočite med svojimi znanci. Ker pričakujemo od Vasega priporočila še drugih naročil, vam jamčimo, da je blago prve vrste. Čevlje razdajamo le do 31. decembra. — Svetojemo vam, da naročite iste takoj, ker je popraševanje po istih veliko in tovarna ne razda več kakor 3000 parov. Naročila se izvršujejo po redu kakor prihajajo. Takoj po razdelitvi teh 3000 parov se obvesti občinstvo in potem bodo stali 3 pari čevljev K 30.— Do preklica se dobi 3 pare za K 14.— S čevlji bodele gotovo prav zadovoljni. Vsekaj lahko izbere bodisi možke ali ženske čevlje na vrvice iz najboljšega usnja in kakornekoli mere ali številke. V slučaju, da čevlji ne ugajajo, se iste vzame nazaj. Potentakom je izključen vsak riziko. Čevlje se pošilja po povzetju ali naprej plačilo.

Naročila je nastavitvi na

Tovarno čevljev v Oswiecim števil. 203 Avstrija.

Pri nakupovanju raznega zimskega modnega in manufakturnega blaga na dan trga sv. Andreja, kakor tudi za predstoječe božične praznike, priporoča se slav. občinstvu trdko

Ivančič & Kurinčič GORICA — Gosposka ulica števil. 11 — **GORICA**
(Via Giuseppe Carducci) nasproti Hotela treh kron.

VAŽNO! Radi prevelike zaloge znatno znižane cene.

A. vd. Berini

Gorica, Šolska ulica št. 2.

velika zaloga

oljkinega olja

prve vrste

najboljih vrst iz Istre, Dalmacije, Moliffe, Bari in Nica

s prodajo na drobno in debelo.

Prodaja na drobno: Kron — 96, 104, 112, 20, 123, 136, 144, 160, 180, 2—, 240,

za luči po 72 via.

Na debelo cene ugodne.

Pošilja poštno prosto na dom. Posodo se pušča kupcu do popolne uporabe olja; po uporabi se spet zameni s polno.

Pravi vinski kis in navaden. Zaloga mila in sveč.

Cene zmerne.

BREZ

baitanja se lahko reče, da so pristni.

PALMA

gumijevi

PODPETNIKI

najvažnejši del moderne higijene. Oni omogočajo tiho in lahko hojo, varujejo mišice in odgovarjajo v vsakem obziru največjim zahtevam. Ako nosimo palma, nimamo s tem

niti vinarja

več stroškov nasprotno, s tem prihranimo. Palma podpetniki so neprekosljivi, kdor ljubi svoje zdravje

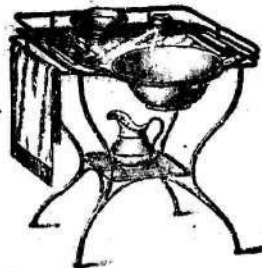
koraka z moderno higijeno.

Pinter & Lenard

Nova trgovina z železino

v Gorici v Raštelju št. 7.

Velika zaloga železa, cimenta, kuhinjske posode, raznovrstnega orodja, za poljedelce, mizarje, kovače i. t. d. sesalk, klosetov, peči, stedičnikov in vseh v to stroko spadajočih predmetov.

Cene zmerne, postojba solidna, prijazna in domača. Cenj. občinstvu se toplo priporočata

Pinter & Lenard.

Dobro krepilo za želodčno slabost

in za one, ki so se prehladili ali prenaželi ali si nakopali z zaužitjem slabih, za prebavo težkih, prevroćih ali premrzlih jedi, neprijetnosti v želodcu, kakor katar, krče, bolećine, napihnjenost itd.

je dr. Engel-nov „BALDRIANUM“.

„Baldrianum“ se izkaže pri takih neprijetnostih, dokler niso še razvite, kot dobro želodčno vino z izvrstnim vspehom in zabranjuje tudi slabe posledice, kakor nervoziteto, nespečnost, cnotico, stisko itd.

Vsled njegovih sestavin, ki so samoško vino z motovilčnimi kapljicami, malinovec in črešnjavec, vpliva „Baldrianum“ tudi pospešujoče pri zaprtju in zajedno krepilno na cel človeški organizem.

Dr. Engel-nov „BALDRIANUM“ ne vsebuje nikakih škodljivih sestavin in ter ga lahko prenašajo slabotne osebe in otroci tudi pri daljšem uživanju. Najbolje se ga zavzije zjutraj na tešče ali pa zvečer predno se gre spat eno čašico kakor za likerje. Za otroke in slabotne osebe se razredči

„BALDRIANUM“

z vročo vodo ter se mu pridone nekaj sladkorja.

Dr. Engel-nov „Baldrianum“

se dobiva v steklenicah po 3 in 4 K v vseh lekarnah, mirodilnicah in boljših prodajalnih javstvih Gorisko-Gradišćanske.

V Gorici, Korminu, Gradišću, Romansu, Ajelu, Campolungo, Rnkah, Tržiču, Ajdovščini, Gor. Idriji, Tolminu, analu, Čedadu, Vidmu, l'almi, Červinjenu, Ogleju itd. se dobi a v lekarnah.

Tudi pošiljajo goriške lekarne dr. Engel-nov „Baldrianum“ po izvornih cenah v vse kraje Avstro-Ogrske.

Svari se pred ponarejanjem!

Zahtevajte izrecno

Dr. Engel-nov „Baldrianum“.

Rojaki, izpolnite svojo narodno dolžnost: pristopajte k obrambnemu skladu družbe sv. C. in. M.!

Prodajam

pod garancijo po poštnem povzetju **georeče papige** od 50 K naprej. **Prave harcer-kanarčke** par od kron 15, 20 do 26.

— Kupujem tudi vsakovrstne ptiče. — Ivan Šiha, Dunaj št. Kölnnerhofgasse 2.

Nanut & Bregant

avtorizovana stavbena tvrdka v Gorici

ulica Adelaide Ristori štev. 5 se priporočata p. n. občinstvu za vsa stavbena dela. Izdelujeta vsakovrstne načrte, proračune in kolavdacije po najnižjih cenah.

Lekarna Cristofolletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfišovo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim bolećim in splošni telesni slabosti. Izvirna steklenica tega olja naravno rmenne barve po K 140, bele barve K 2 Trskino železnato jetrno olje.

Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dećkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jedcem. S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z golenimi vse kostne bolećni, žlezni otoki, golše, malokrvnost itd. itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

OPOMBA. Olje, katerega naroćam direktno iz Norvećije, preliće se vedno v mojem kem. laboratoriju, predno se napolnje steklenice. Zato zamogem jamćiti svojim št. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofollettijeva pljaća iz kine in železa.

Najbolji pripomoćek pri zdravljenju s trskim oljem.

Ene steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Dr. Karol Pećnik

špecialist: kožne bolećni in bolećni na vodi.

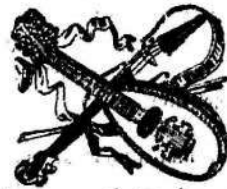
Sprejema: 11¹/₂ — 1 popoldne.

Za notranje bolećni: 8-9 h in 2-3 h

V TRSTU, Via S. Caterina št. 1

v novej palaći Greinitz na Kórsu.

Ordinuje v 6 jeziki: vstevši francoski, angleški in arabski.

Pouk na klavirju, na mandolinu in goslih daje gospa Via Rafut št. 65, I.

Zobozdravniški in zobotehniški atalje

Dr. I. Eržen GORICA

Jos. Verdi tekališće štev. 37.

Umetne zobe, zlato zobovje, zlato krone, zlato mostove, zobe na kaućukove plošće, uravnavanje krivo stojećih zob. Plomb. vsake vrste.

Ordinira v svojem ateljeju od 9. ure dop. do 5. ure pop.

MIHANI LJUDI je odpravil

Kašelj

hripavost, katar, zasliženost, krćni in oslovski kašelj s

Kaiserjevimi

prsnimi karamelami z znamko 3 jelke.

6050 notarsko potrjenih priznanj od raznih zdravnikov in privatnikov, kateri jamćijo za dober uspeh.

I Bonboni so jako lahke zaućitni in okusni. Zavojčki so po 20 ali 40 vin., doze po 61 vin. Dobiva se v lekarnah pri G. Cristofolletti, č. kr. dvorni dobavitelj, L. Ghubich, C. B. Pontoni, Ruggiero Kürner A. de Groncoli, v mirodilnici A. Mazzoli, v lekarnah: Jurij Hus v Vipavi, L. Karschen v Ajlu in Maks Kozower v Ajdovščini.

Varećvena znamka: „širo“ Animent. Capisci comp. Nadomestek za

Anker-Pain-Expeller

je povsod priznana kot najbolje sredstvo proti prehlajenju itd. Za ceno 80 vin., K 140 in 2— se dobi po vseh lekarnah. Pri nakupu tega, tako priljubljenega domaćega zdravila, se je poslićevati le originalnih steklenic v škatljah z našo varstveno znamko „širo“, ker le tako je zagotovljeno, da je izdelek pravi.

Dr. RICHTERJEVA LEKARNA

pri „slatam levi“ v Tragi

Isabethgasse št. 5 nova. Dnevno razpoljubljanje.

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

— se bavi z vsemi v banćno stroko spadajoćimi posli. — Vloge na knjićica obrestuje po 4¹/₂%, vloge v tekoćem računu po dogovoru.

v GORICI

— Delnica glavnica K 8.000.000. —

Centrala v Ljubljani.

— Rezervni zalićki K 800.000. —

PODRUĆNICE: Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.